

Aistear á Nuashonrú

Teimpléad aighneachtaí scríofa le haghaidh eagraíochtaí, grúpaí agus daoine aonair

Tá an teimpléad seo ann le cabhrú leat (agus le do chomhghleacaithe) aighneacht scríofa a fhorbairt i ndáil le *Aistear* á Nuashonrú. Seol d'aighneacht chomhlánaithe le ríomhphost chuig aistearsubmissions@ncca.ie

Sonraí aighneachta ó dhuine aonair

Ainm	
Dáta	
Ríomhphost	

Sonraí aighneachta ó eagraíocht

Ainm	Julian de Spáinn
Post	
Eagraíocht	Conradh na Gaeilge
Dáta	
Ríomhphost	

An dtoilíonn tú leis an aighneacht seo a chur ar líne, lena n-áirítear d'ainm agus d'eagraíocht*?

Toilíonn

Ní thoilíonn

Tabhair roinnt eolas cúlra faoi d'eagraíocht (más cuí).

Is é Conradh na Gaeilge fóram daonlathach phobal na Gaeilge agus saothraíonn an eagraíocht ar son na teanga ar fud na hÉireann uile agus timpeall na cruinne.

Is í príomhaidhm na heagraíochta an Ghaeilge a athréimniú mar ghnáth-theanga na hÉireann. Ó bunaíodh é ar 31 Iúil 1893 tá baill an Chonartha gníomhach ag cur chun cinn na Gaeilge i ngach gné de shaol na tíre, ó chúrsaí dlí agus oideachais go forbairt meán cumarsáide agus seirbhísí Gaeilge.

Tá Conradh na Gaeilge roghnaithe ag Foras na Gaeilge, an foras uile oileánda ag feidhmiú ar son an dá Rialtas thuaidh agus theas leis an nGaeilge a chur chun cinn, mar cheann de na sé cheanneagraíocht atá maoinithe acu leis an nGaeilge a fhorbairt ar oileán na hÉireann. Go príomha, tá Conradh na Gaeilge roghnaithe le tabhairt faoi chosaint teanga, ionadaíocht agus ardú feasachta ar an Ghaeilge.

Tá 180 craobh agus iomaí ball aonair ag Conradh na Gaeilge, agus bíonn baill uile an Chonartha ag saothrú go dian díograiseach chun úsáid na Gaeilge a chur chun cinn ina gceantair féin.

Seol d'aighneacht le ríomhphost chuig aistearsubmissions@ncca.ie

Tá dhá chuid eile sa teimpléad. I gCuid 1 iarrtar do thuairimí agus breithnithe foriomlána maidir le *Aistear*. Creatchuraclam na Luath-Óige. Tá struchtúr Chuid 2 bunaithe ar na Prionsabail, na Téamaí agus na Treoirínte don Dea-chleachtas. Tugtar achoimre ar gach cuid mar thacaíocht le hoibriú ar an aighneacht.

Cuid 1

Tabhair breac-chuntas ar do thuairimí agus breithnithe foriomlána maidir le *Aistear: Creatchuraclam na Luath-Óige.*

- Cé go bhfuil laigí in Aistear ó thaobh teangacha de, oibríonn na prionsabail agus na téamaí go maith ó thaobh foghlaim na bpáistí de
- Caithfear teacht ar bhealaí chun foghlaim na bpáistí a thairfead
- Molaimid go dtabharfaí na héagsúlachtaí i riachtanais teanga páistí san áireamh agus Aistear á nuashonrú:
  - páistí le Gaeilge sa bhaile
  - páistí gan Ghaeilge sa bhaile ach atá ag freastal ar naíonra agus á sealbhú mar theanga bhreise
  - páistí le riachtanais bhreise
  - páistí a bhfuil teangacha baile acu nach Gaeilge nó Béarla iad, ach a mbeidh ag sealbhú Gaeilge agus Béarla le linn a n-aistear réamhscoile agus scoile
  - páistí i seirbhísí meán-Bhéarla a mbeidh ag tabhairt faoi shealbhú na Gaeilge agus iad sa bhunscoil (scoil mheán-Bhéarla nó scoil lán-Ghaeilge/Ghaeltachta)

Cuid 2

Prionsabail *Aistear*

Tá Aistear bunaithe ar 12 Phrionsabal na luathfhoghlama agus na forbartha. Cuirtear gach prionsabal in iúl le ráiteas gairid. Ansin, tá míniú ar an bPrionsabal ó dhearcadh an pháiste. Sonraítear ról an duine fhásta ag tacú le luathfhoghlaim agus luathfhorbairt an pháiste sa mhíniú sin. Is féidir teacht ar na Prionsabail [anseo](#).

Tabhair d'aiseolas foriomlán i ndáil le Prionsabail *Aistear* a Nuashonrú. Tabhair le fios céard atá ag obair go maith leis na prionsabail agus céard is gá a bhreisiú nó a thabhairt chun dáta.

- Seasann na prionsabail go fóill, agus is gá iad a threisiú i gcomhthéacs forbairt nó nuashonrú aon bheartas poiblí a imríonn tionchar ar leanaí. Ní mór go mbeadh comhthéacs an naíonra agus comhthéacs uathúil teanga na bpáistí san áireamh in aon leasuithe nó forbairtí a dhéanfar ar na prionsabail.

Cuid 3

Téamaí Aistear

Cuirtear foghlaim agus forbairt páistí i láthair in *Aistear*: Creatchuraclam na Luath-Óige faoi cheithre Théama. Is iad sin:

1. Folláine
2. Féiniúlacht agus Muintearas
3. Cumarsáid
4. Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht.

Déantar cur síos ar gach a bhfoghlaimoidh an páiste sna téamaí, lena n-áirítear claontaí, meonta agus luachanna, scileanna, eolas agus tuiscint. Tosaíonn gach téama le léargas gairid ar an tábhacht a bhaineann leis do pháistí mar fhoghlaimoirí óga. Ansin, cuirtear an téama i láthair le ceithre aidhm. Tá gach aidhm deighilte ina sé sprioc foghlama. Is féidir teacht ar Théamaí Aistear [anseo](#)

Tabhair d'aiseolas foriomlán i ndáil le téamaí *Aistear*. Tabhair le fios céard atá ag obair go maith leis na téamaí agus céard is gá a bhreisiú nó a thabhairt chun dáta.

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas

- Baineann féiniúlacht le teanga. Tá géarghá anseo díriú isteach ar theanga baile na bpáistí agus cur chun cinn na Gaeilge mar theanga cumarsáide

Téama: Cumarsáid

- Tá cumas cumarsáide ag croílár na luathfhoghlama.
- Tá tábhacht faoi leith ag baint le timpeallacht an linbh chun cumarsáid a dhéanamh agus a fhorbairt.
- Caithfear tacú le páistí a dteanga féin a threisiú agus chomh maith leis sin go gcloistear an Ghaeilge in úsáid go forleathan mar theanga cumarsáide, ag baint úsáid as geáitsí, gluaiseacht, drámaíocht agus an Teicneolaíocht
- Ba chóir go gcloisfeadh na páistí an iliomad rannta, scéalta agus amhráin i nGaeilge, ag úsáid na háiseanna atá ar fáil go forleathan ar a leithéid de shuíomh agus www.cogg.ie
- Tá ról lárnach ag an oideachasóir tacú le scileanna teanga I mbéarla, Gaeilge agus teanga baile an pháiste agus bheith ina dhea-shampla don pháiste ó thaobh scileanna cumarsáide agus teanga.
- Tá sé tábhachtach tacú le teanga dhúchasach an pháiste

Eile:

- Tá tuilleadh tacaíocht, traenáil oifigiúla ó ghrúpa ar nós an PDST, áiseanna is treoracha do mhúinteoirí na luath bhliana ag teastáil toisc nach bhfuil aon rud ar fáil go dtí seo go háirithe i nGaeilge.
- Tá sé seo fíor freisin agus obair á dhéanamh lena páistí le Riachtanais Speisialta le go mbeidís páirteach i gcónaí sa rang Aistear.
- Ní féidir déileáil lena téamaí in ionaid réamhscoile nó sna scoileanna Ghaeltachta & lán-Ghaeilge gan tuilleadh tacaíochta agus ábhar. Baineann an fhadhb chéanna le scoileanna nach í an Ghaeilge

an teanga teagasc ach a bhfuil ag iarraidh Aistear a úsáid chun Gaeilge a theagaisc agus leas a bhaint as Aistear agus é sin á dhéanamh acu.

Cuid 4

Treoiríní don Dea-Chleachtas

Tá ceithre shraith treoiríní in *Aistear*, a dhíríonn ar ghnéithe éagsúla den chleachtas:

1. Comhpháirtíochtaí a chruthú agus a chothú idir tuismitheoirí agus cleachtóirí
2. Foghlaim agus forbairt trí mheán na hidirghníomhaíochta
3. Foghlaim agus forbairt trí mheán an tsúgartha
4. Tacú le foghlaim agus forbairt trí mheán an mheasúnaithe

Déantar cur síos iontu ar an gcaoi ar féidir leis an duine fásta tacú le foghlaim agus forbairt an pháiste ar fud phrionsabail agus théamaí *Aistear*. Is féidir teacht ar Threoiríní don Dea-Chleachtas *Aistear* [anseo](#)

Tabhair d'aiseolas foriomlán i ndáil le Treoiríní Dea-Chleachtas *Aistear* a nuashonrú. Tabhair le fios céard atá ag obair go maith leis na treoiríní agus céard is gá a bhreisiú nó a thabhairt chun dáta.

- Tá cuma snasta ar na treoiríní ach caithfear plé lena hoidí trína hionaid oideachasúla sa tír seo. Níl gach múinteoir a bhíonn ag teagasc an aoisghrúpa sin ar na meáin shóisialta nó compordach le cúrsaí teicneolaíochta. Caithfidh siad aiseolas a fháil agus a chur ar na daoine ag úsáid agus i mbun *Aistear* go laethúla. B'fhéidir go mbeadh grúpaí fócais go maith? Nó suirbhé níos giorra trína scoileanna?
- Tá tuilleadh tacaíocht, traenáil oifigiúla ó ghrúpa ar nós an PDST, áiseanna is treoracha do mhúinteoirí na luath bhliana ag teastáil toisc nach bhfuil aon rud ar fáil go dtí seo go háirithe i nGaeilge. Bíonn ar na hoidí íoc as cúrsaí nó áiseanna nach bhfuil caighdeánach go leor, agus ní bhíonn teacht orthu as Gaeilge. Tá tuilleadh ama oifigiúla ón Roinn Oideachais de dhíth chun *Aistear* a chur ar an gclár ama. Níl gach scoil sa tír ag déanamh *Aistear* agus bíonn an t-am spráilú sin ag teastáil go gearr ag an aoisghrúpa sin. Tá easpa maoiniú chun áiseanna agus trealamh ceart a cheannach chun spriocanna iomlán *Aistear* a chur i gcrích.
- I gcomhthéacs an naíonra, go hiondúil níl an Ghaeilge mar theanga bhaile ag na páistí. Tugann an t-athbhreithniú deis tacaíocht sa bhreis a thabhairt d'aistear teanga na bpáistí seo trí treoiríní maidir le sealbhú teangacha breise agus cur chuige an tumoideachais a chur san áireamh. Bheadh gá na spriocanna maidir le forbairt teanga a ndéantar cigireacht orthu sna cigireachtaí oideachas-dhíríthe faoin Roinn Oideachais a thabhairt san áireamh agus na treoiríní á bhforbairt.
- Maidir le formaid na dtreoiríní, ba cheart leagan clóite a chur ar fáil i mBéarla agus i nGaeilge.
- Ba cheart leagan idirghníomhach ar líne a bheith ann chomh maith, gur féidir tabhairt faoi ar bhonn céimíúil. Tá sampla maith den cur chuige i leagan amach na modúil ar líne a d'fhorbairt Tusla maidir leis an gCreat Cáilíochta agus Rialála: <https://www.tusla.ie/services/preschool-services/early-years-quality-and-regulatory-framework/quality-and-regulatory-framework-elearning-programme/>

Moltaí:

- Go mbeidh an Ghaeilge mar chroí-téama i ngach naíonra
- 3 creatchuraclam ag teastáil i) creatchuraclam do naíonraí ag múineadh trí Bhéarla, ii) creatchuraclam do naíonraí ag múineadh trí Ghaeilge (foghlaimeoirí) agus iii) creatchuraclam do naíonraí Gaeltachta

- Ábhair Gaeilge a chur ar fáil do na 3 churaclam sin. Go mbeidh COGG bainteach leis an ábhar a chruthú. Cinntiú go cothromas ann idir an ábhar i mBéarla agus an ábhar i nGaeilge ar bhonn caighdeáin agus ar bhonn rogha freisin
- Traenáil ag teastáil chun na curaclam nua a rith, ina measc cúrsaí trí Ghaeilge
- Is cóir don rialtas tacú leis an tumoideachas/le páirt-tumadh i naíscoileanna sa Ghaeltacht agus ar fud na tíre
- Feachtas ardú feasachta a eagrú faoi bhuntáistí an dátheangachais agus an ilteangachais dírithe ar thuismitheoirí le tacú le bunú naíscoileanna lán-Ghaeilge agus le tacú le thuismitheoirí sa Ghaeltacht
- Tuilleadh naíscoileanna lán-Ghaeilge a bhunú agus é sin a éascú
- Tacú le naíscoileanna Béarla úsáid na Gaeilge a fheabhsú mar ábhar
- Caighdeán Gaeilge na múinteoirí naíscoile a ardú
- Ba chóir go mbeadh an Ghaeilge mar ábhar ar gach cúrsa naíscoile Mar shampla Baitsiléir Ealaíon sa Staidéar Luath-Óige
- A chinntiú go bhfuil go leor múinteoirí naíscoile le hardchaighdeán Gaeilge ar fáil le múineadh trí Ghaeilge.
- Tacú le naíscoileanna Béarla úsáid na Gaeilge a fheabhsú mar ábhar
- Sainoiliúint a chur ar fáil do mhúinteoirí nua agus do mhúinteoirí fadbhunaithe naíscoile i modhanna múinteoireachta na Gaeilge
- Cúrsaí tríú leibhéal trí Ghaeilge a bhunú sna coláistí oideachais agus sna hollscoileanna le hoiliúint tosaigh múinteoirí naíscoile a chur ar fáil.
- Tacaíocht a thabhairt do mhúinteoirí naíscoile trí oiliúint, acmhainní agus modhanna múinteoireachta den scoth a chur ar fáil.
- An Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030 a chur i bhfeidhm – creidtear go forleathan nach bhfuil dul chun cinn go leor déanta go dtí seo.
- A chinntiú go bhfuil an státhóras (an Roinn Oideachais agus Scileanna, mar shampla) ábalta plé le pobal na Gaeilge ina rogha teanga ar bhonn éifeachtach
- Ba chóir go mbeadh an Ghaeilge i gceist agus luaite go sonrach agus b'fhéidir tagairt don saibhreas sna healaíona Gaeilge (rímeanna agus amhráin) is gá a chur ar fáil do gach saoránach óg, agus tagairt don bheith istigh a thugann an Ghaeilge do theaghlaigh nua atá tagtha go hÉirinn freisin.
- A chinntiú go gcuirtear an fhoireann chúil ar fáil do COGG agus d'eagraíochtaí eile atá a plé leis an naiscolaíocht.

Cosaint Sonraí

Tá meas iomlán ag an CNCM ar do cheart chun príobháideachais. Caithfear le haon fhaisnéis phearsanta a sholáthraíonn tú do CNCM leis na caighdeáin is airde de shlándáil agus rúndacht, go beacht de réir na nAchtanna um Chosaint Sonraí. Má tá tuilleadh faisnéise uait maidir leis an gcosaint sonraí gabh chuig <https://www.ncca.ie/ga/ráiteas-príobháideachais> nó is féidir leat teagmháil a dhéanamh le hOifigeach Cosanta Sonraí CNCM ag dpo@ncca.ie.